Portefeuillehouder: **Antoinette Ingwersen**		**Opgesteld door:** **Bertus Mertens**, **ROG Ruimte en Economie**
Besluitvormende vergadering: 28 september	**Registratienummer collegebesluit:** 282972	**Raadsnummer** (niet invullen, dit vult de griffie in)
Titel / onderwerp: Raadsvoorstel Warmtevoorziening IKC de Poel		

Samenvatting:
Nederland heeft de doelstelling om in 2050 alle woningen aardgasvrij te verwarmen. Voor 2,6 miljoen aansluitingen ziet de Rijksoverheid collectieve warmtevoorzieningen als de beste oplossing. Collectieve verwarming zoals een warmtenet vereist een complexere vorm van organisatie en een investering van meerdere stakeholders maar kan door efficiëntie kosten besparen voor de eindgebruiker. Door verschillende wetswijzigingen komt de organisatie van warmtenetten bij gemeenten te liggen. Zij krijgen de bevoegdheid om wijken van het aardgas af te sluiten en de taak om publiek eigenaarschap te realiseren. De komende 26 jaar staat de gemeente Nieuwkoop dus voor de opgave om warmtenetten, waar kansrijk, te benutten.

Bij de ontwikkeling van het Integraal Kind Centrum (IKC) de Poel kan met een meer investering van € 662.000 een basis gelegd worden voor een warmtenet dat duurzame energie levert aan 250+ woningen. Het meenemen van de benodigde technische ruimten in de nieuwbouwplannen kan de realisatie eenvoudiger maken en kosten besparen. De bouwontwikkeling, de geringe afstand ten opzichte van de warmtebron (Langeraarse Plassen) en het woningbezit van Woondiensten Aarwoude in de directe omgeving zijn gunstige voorwaarden voor een warmtenet. Bij een keuze voor de WKO-warmtevoorziening neemt de gemeenteraad in een later stadium een besluit over de realisatie van een warmtenet.

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld het volgende te besluiten:

1. Een investeringskrediet ten behoeve van een Warmte-Koude Opslag als warmtevoorziening voor IKC de Poel en het appartementencomplex beschikbaar te stellen voor de meerkosten van € 662.000 en deze te dekken vanuit de reserve duurzaamheid.
2. Begrotingswijziging nr 2023-17 vast te stellen.

Nr. 2023 - 17

Programma X € 1.000	Structurele doorwerking							
	2023		2024		2025		2026	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	0	0	22	0	22	0
2 Ruimtelijk beheer	0	0	0	0	0	0	-	-
3 Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	-	-
4 Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0	0	0	-	-
5 Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0	-	-
6 Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	-	-
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**22**	**0**	**22**	**-**
Mutaties reserves								
1 Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0	22	-	22
2 Ruimtelijk beheer	0	0	0	0	0	0	-	-
3 Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	-	-
4 Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0	0	0	-	-
5 Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0	-	-
6 Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	-	-
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**22**	**-**	**22**
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**22**	**22**	**22**	**22**

Per saldo *)	**0**	**0**	**0**	**0**

*) Let op: Een 'min'teken betekent een voordeel

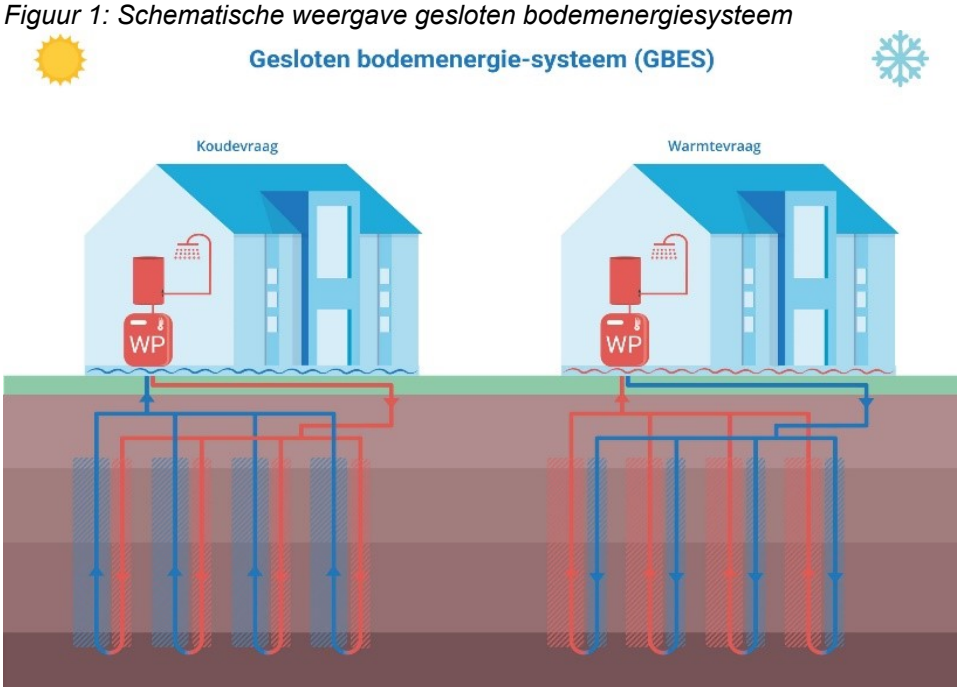
burgemeester en wethouders van Nieuwkoop

TOELICHTING

Inleiding / aanleiding
De gemeente Nieuwkoop werkt aan de planvorming voor de bouw van een Integraal Kind Centrum (IKC) in de kern Langeraar op de locatie waar nu basisschool Aeresteijn staat. In het bestemmingsplan is ook de bouw van een appartementencomplex voor maximaal 20 woningen opgenomen. Nieuwbouw gebouwen moeten vanaf 1 juli 2018 standaard aardgasvrij verwarmd worden. Ook de nieuwe gebouwen in Langeraar krijgen een aardgasvrije warmtevoorziening. In het type aardgasvrije warmtevoorziening zijn twee keuzes te maken.

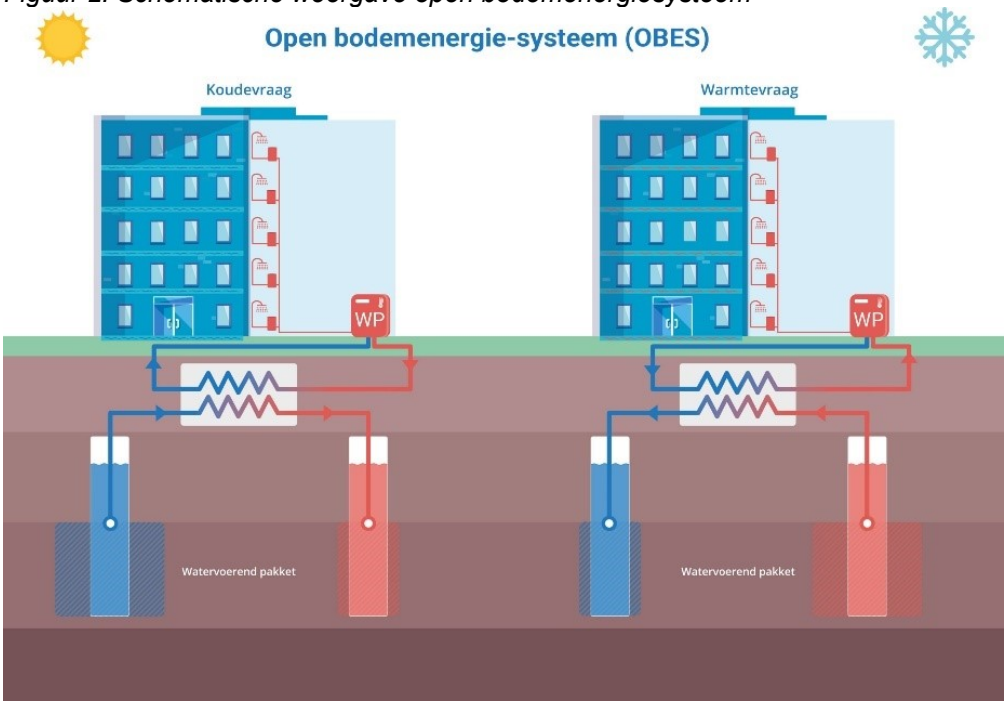
Scenario 1: Individuele bodemlussen
In dit scenario krijgen het IKC en het appartementencomplex ieder een eigen gesloten bodemenergiesysteem die de gebouwen van duurzame aardgasvrije warmte voorziet. Een gesloten bodemenergiesysteem bestaat uit een of meerdere lussen die samen het bronsysteem vormen. Door deze bodemlussen stroomt een medium zoals water dat opwarmt in de bodem. Deze warmte kan in een gebouw opgewaardeerd worden tot bruikbare warmte met een warmtepomp. Voor zowel IKC Zevenhoven als IKC De Vaart (Ter Aar) is een vergelijkbaar systeem gerealiseerd.

Figuur 1: Schematische weergave gesloten bodemenergiesysteem

Scenario 2: Warmte-Koude opslag (WKO)
In dit scenario krijgen het IKC en het appartementencomplex duurzame aardgasvrije warmte vanuit een open bodemenergiesysteem. Dit systeem slaat zijn warmte en koude los op in het grondwater. In de zomer wordt de warmte opgeslagen in een warme bron en in de winter kan deze warmte weer gebruikt worden voor de verwarming van gebouwen. Het afgekoelde water wordt vervolgens in een koude bron opgeslagen, waarna het in de zomer gebruikt kan worden voor de koeling van gebouwen. Dit type systeem heeft een veel grotere maximale capaciteit om warmte op te slaan en kan naar verwachting 250+ woningen verwarmen. Hierdoor kan het, naast het IKC en het appartementencomplex, een basis bieden voor het aardgasvrij verwarmen van omliggende straten via een warmtenet.

Figuur 2: Schematische weergave open bodemenergiesysteem

Het IKC wordt in 2025 in gebruik genomen. Op dat moment moet er een duurzame warmtevoorziening aanwezig zijn. Bij de bouw van een WKO moet op tijd gestart worden met de vergunningprocedure. Daardoor is in september 2023 een beslissing nodig voor het warmtesysteem en het benodigde budget. Bij het besluit tot aanleg van een WKO-systeem zal het vervolgproces er als volgt uitzien.

<u>Vervolgproces bij een keuze voor een WKO (scenario 2)</u>
1. Op 28 september is er budget voor de realisatie van één WKO-bron. Voor het IKC en de appartementen is één WKO-bron ruim voldoende. Zo'n bron kan, afhankelijk van de grootte, tussen de 100 en 220 woningen voorzien van warmte. Daarbij zijn de technische ruimtes gebouwd op toekomstige uitbreiding met een tweede WKO-bron en is er rekening gehouden met de ruimtereservering voor de plaatsing van een regeneratiesysteem.
2. Tot het eerste kwartaal van 2024 werken we aan de verdere uitwerking van het warmtenet en bijbehorende businesscase. De voorbereidingen voor de benodigde subsidies vinden plaats en er wordt commitment verkregen van stakeholders. Verder worden organisatorische zaken uitgewerkt, zoals het oprichten van een warmtebedrijf voor energielevering
3. In het eerste kwartaal van 2024 besluit de gemeenteraad over de haalbaarheid van een warmtenet in Langeraar. Voor de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS) moeten minimaal 250 bestaande woningen aangesloten worden. Hiervoor is een tweede WKO-bron nodig. Deze kan later worden toegevoegd in de plannen zodat de twee bronnen tegelijk worden aangelegd. Twee bronnen hebben een extra voordeel, het systeem wordt robuuster.

Figuur 3: Planning vervolgstappen keuze WKO

Beoogd (maatschappelijk) effect
Het beoogd maatschappelijk effect is het creëren van gunstige voorwaarden voor het realiseren van een warmtenet in Langeraar waardoor inwoners lagere jaarlijkse energiekosten krijgen dan gebruik van een lucht-water warmtepomp. Het ontlasten van het elektriciteitsnetwerk door het verminderen van het benodigde verbruik ten opzichte van lucht-water warmtepompen. Verder is het beoogd effect het aanbieden van de mogelijkheid om de woningen duurzaam en betaalbaar te koelen. Daarnaast kunnen we inwoners ondersteunen met het verduurzamen van hun woning door middel van collectieve acties voor isolatie, hulp bij het aanvragen van subsidies en de gezamenlijke aanschaf van warmtepompen.

Kader / eerdere besluiten / voorgeschiedenis
In het klimaatakkoord is vastgelegd dat gebouwen in Nederland in 2050 aardgasvrij zijn. Dat betekent dat tot 2050 alle dorpen van Nieuwkoop wijk voor wijk van het gas af gaan. Dat kan met individuele warmtevoorzieningen, maar ook collectief. Landelijk is de doelstelling om in 2030 500.000 nieuwe aansluitingen op een collectieve warmtevoorziening in de bestaande bouw te realiseren. Voor 2050 zijn dat 2,6 miljoen nieuwe aansluitingen. Collectieve warmtevoorzieningen zijn complexer om te financieren en organiseren, maar kunnen wel duurzamer en goedkoper voor inwoners zijn. Minister Rob Jetten heeft verschillende wetwijzigingen in gang gezet met als doelstelling betaalbare en duurzame warmtenetten te realiseren (bijlage C).

Gemeenten worden aangewezen als primair sturende partij om de lokale warmtetransitie te realiseren. Zij krijgen de wettelijke bevoegdheid warmtekavels (gebieden) aan te wijzen die verplicht van het aardgas af gaan. Daarnaast kunnen alleen warmtenetten worden geëxploiteerd die in eigendom zijn van de gemeente of andere publieke partijen. Voor deze laatste regel komt er waarschijnlijk een uitzondering voor kleine warmtenetten. Het beprijzen van warmte is dan niet meer gericht op winst voor bedrijven, maar als publieke dienst gericht op het dekken van de kosten. Met deze organisatie beoogt de regering de energieprijzen in de toekomst voor inwoners betaalbaar te houden. Deze Wet Collectieve Warmte treedt naar verwachting 1 januari 2025 in werking. De visie van de gemeente op de warmtetransitie staat beschreven in de transitievisie warmte. Die is in december 2021 vastgesteld en wordt begin 2024 op verzoek van de raad herijkt. Nieuwkoop legt de focus vóór 2030 op het besparen van energie en het benutten van natuurlijke momenten. In Langeraar vindt nu zo’n natuurlijk moment plaats.

Participatie / betrokken partijen / personen
De provincie is het bevoegd gezag voor WKO-systemen. Voor open systemen is een vergunning op basis van de Waterwet noodzakelijk en moet er een bodemenergieplan door de gemeente worden opgesteld. In de Beleidsregel Open Bodemenergiesystemen in Bodemenergieplannen Zuid-Holland staat vastgesteld dat de provincie de toepassing van deze vorm van hernieuwbare energievoorziening steunt. Ze geven aan dat vergunningen voor open bodemenergiesystemen in principe worden verleend, mits voldaan aan de voorwaarden.

Liander is de netbeheerder voor zowel de elektriciteits- als gasvoorziening. Zij leveren de grootverbruik aansluitingen die nodig zijn voor WKO-systemen. Daarnaast verzorgen zij ook vergrotingen van kleinverbruik aansluitingen voor woningen.

Er zijn gesprekken gevoerd met potentiële afnemers van een mogelijk warmtenet, waaronder woningcorporatie WDA, diverse VVE’s, zorginstellingen Wijdezorg, Ipse de Bruggen en de Adrianuskerk. Over het algemeen lijken de stakeholders positief tegenover de ontwikkeling van een warmtenet en zien ze kansen door de eigen (toekomstige) opgaven in het aardgasvrij verwarmen van gebouwen. Verder zijn er overleggen geweest met dorpsraad Rondom de Plassen. Op 18 september organiseert de gemeente samen met dorpsraad een informatieavond voor woningeigenaren over isolatie en aardgasvrij wonen. Tijdens deze avond wordt ook het onderzoek naar een warmtenet toegelicht.

Duurzaamheidsaspecten
De keuze voor een WKO of een individuele bodemlus als warmtevoorziening van het IKC en het appartementencomplex is vanuit het oogpunt van duurzaamheid vergelijkbaar. De duurzaamheidswinst zit in de mogelijkheid tot het ontwikkelen van een warmtenet. Met een WKO kan een aardgasvrije oplossing voor 250+ woningen gerealiseerd worden die minder elektriciteit verbruikt dan lucht-water warmtepompen.

Gezondheid
Er zijn geen significante verschillen in de directe gezondheidseffecten van de twee alternatieven.

Varianten met argumenten voor en tegen
Argumenten vóór het leggen van een basis voor een warmtenet:
In 2026 worden hybride warmtepompen bij vervanging verplicht en richting 2050 gaan warmtepompen een steeds grotere rol spelen in de verwarming van woningen. Dit heeft een enorme impact op ons elektriciteitsnetwerk. Warmtepompen in combinatie met een warmtenet verbruiken minder elektriciteit dan losstaande warmtepompen en hebben daarmee een lagere impact. Met de opwarming van de aarde en de temperatuurrecords van de afgelopen zomers komt er een steeds grotere vraag naar airco's en de koeling van woningen. Een WKO biedt de mogelijkheid voor grootschalige, goedkope en duurzame koeling.

De nieuwbouwontwikkeling van het IKC de Poel biedt de gelegenheid om bestaande budgetten te bundelen voor een collectieve warmtevoorziening. Bovendien is het eenvoudiger om leidingen en technische ruimten direct in de nieuwbouw te integreren dan deze later afzonderlijk aan te leggen. Tegelijkertijd zijn er momenteel diverse subsidies vanuit het Rijk die bijdragen aan de financiering van warmtenetten. Met een kleinschalig warmtenet kan de gemeente waardevolle ervaring opdoen met innovatieve technologieën en organisatievormen voor een toekomst waar collectieve energievoorzieningen steeds gangbaarder zijn.

Argumenten tegen het leggen van een basis voor een warmtenet:
De kosten voor een WKO-bron met ruimte voor toekomstige uitbreiding (€908.000) zijn significant hoger dan de kosten voor bodemlussen (€246.000). Als een warmtenet niet haalbaar blijkt, blijft het WKO-systeem alleen voor de nieuwbouw in bedrijf. De WKO heeft dan meer capaciteit dan nodig. Er blijft een basis voor uitbreiding in de toekomst maar de komende jaren wordt de besteding van de extra middelen niet benut.

Verder heeft een warmtenet een grotere technische complexiteit en financiële risico's. Bovendien hangt de realisatie af van diverse stakeholders, verkregen vergunningen én het is noodzakelijk dat voldoende afnemers vertrouwen hebben in het systeem voor financiële rendabiliteit. Daarnaast zijn bepalende wettelijke instrumenten als warmtekavels en de Wet Collectieve Warmte nog niet vastgesteld. Een andere onzekerheid is het binnenhalen van de Warmtenetten InvesteringsSubsidie (WIS) en de Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++). Deze zijn van grote invloed op de financiële haalbaarheid.

Een mogelijk alternatief:
Als er nu gekozen wordt voor bodemlussen bij het IKC de Poel kan er in de toekomst nog steeds besloten worden tot de realisatie van een warmtenet. Hierdoor is er minder tijdsdruk en kunnen bijvoorbeeld al intentieverklaringen van afnemers worden ondertekend voordat investeringen gedaan worden. Met de vastgestelde wetgeving over warmtekavels kan de gemeente inwoners verplichten om aan te sluiten en zo een minder groot financieel risico lopen.

Een nadeel van deze benadering is dat gebouweigenaren in toenemende mate gaan kiezen voor eigen aardgasvrije voorzieningen. WDA heeft verschillende straten met lucht-water pompen

aardgasvrij gemaakt en zorginstelling Wijdezorg heeft één van de vier gebouwen uitgerust met een gesloten bodemenergiesysteem. Ook heeft het IKC en het appartementencomplex dan al een eigen voorziening. Dit vermindert de haalbaarheid van een warmtenet in de toekomst.

Voorgesteld besluit

De raad wordt voorgesteld het volgende te besluiten:

1. Een investeringskrediet ten behoeve van een Warmte-Koude Opslag als warmtevoorziening voor IKC de Poel en het appartementencomplex beschikbaar te stellen voor de meerkosten van € 662.000 en deze te dekken vanuit de reserve duurzaamheid.
2. Begrotingswijziging nr 2023-17 vast te stellen.

Nr. 2023 - 17

Programma X € 1.000	Structurele doorwerking							
	2023		2024		2025		2026	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	0	0	22	0	22	0
2 Ruimtelijk beheer	0	0	0	0	0	0	-	-
3 Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	-	-
4 Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0	0	0	-	-
5 Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0	-	-
6 Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	-	-
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**22**	**0**	**22**	**-**
Mutaties reserves								
1 Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0	22	-	22
2 Ruimtelijk beheer	0	0	0	0	0	0	-	-
3 Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	-	-
4 Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0	0	0	-	-
5 Bedrijfsvoering	0	0	0	0	0	0	-	-
6 Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	-	-
Saldo	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**22**	**-**	**22**
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**	**22**	**22**	**22**	**22**

Per saldo *)	**0**	**0**	**0**	**0**

*) Let op: Een 'min'teken betekent een voordeel

Kanttekeningen / risico's en beheersmaatregelen

Een deel van de woningen heeft bij aansluiting op het warmtenet een zwaardere aansluiting voor elektriciteit nodig. Liander zal deze moeten aanpassen. We weten nu nog niet of het elektriciteitsnet grootschalige verzwaring aan kan. Hierover is contact met Liander.

Bij het aanvragen van vergunningen is altijd een risico op vertraging. Een vertraging voor de vergunning van de WKO kan een vertraging voor de warmtelevering naar het IKC opleveren. Naar verwachting is er met een besluit op 28 september voldoende tijd voor het aanvragen van de vergunningen.

In de kamerbrief van 6 juli (bijlage C) geeft minister Jetten aan dat hij verwacht het wetsvoorstel na de zomer aan de Raad van State aan te bieden. Naar schatting treedt die 1 januari 2025 in werking. Het risico bestaat dat de wet niet wordt aangenomen. Bijvoorbeeld door een nieuwe politieke koers en/of een andere visie over aardgasvrij wonen. De verkiezingsuitslag van november 2023 kan een indicatie geven van dit risico.

Ook zonder de wet is er veel te zeggen voor het in publieke handen zijn van de warmtenetten. De elektriciteits-, gas- en waterleidingen zijn immers ook in publieke handen. Publiek eigenaarschap kan een eerlijke energietransitie faciliteren waarbij geen winst wordt gemaakt. Het vereist echter wel investeringen en een risicodragende positie van de gemeente. Met eventuele financiële meevallers realiseren we door het KostprijsPlus model (zie bijlage A) een kostenreductie voor inwoners in plaats

van een winst voor de gemeente. De voordelen van het publiek eigendom van warmtenetten vinden wij opwegen tegen het financiële risico.

Financiële en Juridische gevolgen
Juridische gevolgen:
De gemeente wordt eigenaar van de WKO-bron, de techniekruimte en het netwerk. De eigenaar van de appartementen en het schoolbestuur worden partijen die aansluiten. Ten aanzien van de techniekruimte moet dit juridisch geregeld worden omdat deze ruimte onderdeel is van het appartementengebouw (appartementsrecht). Daarnaast vragen beide partijen een aansluiting aan en wordt er een overeenkomst gesloten voor het leveren van warmte en koude aan beide gebouwen. In deze overeenkomst staat ook wat de tarieven zijn voor het leveren. Daarnaast betalen ze een eenmalige aansluitbijdrage.

De situatie hierboven geldt ook voor het gehele warmtenet. De gemeente is eigenaar (minimaal 51%) en levert warmte en koude aan de afnemers. Hiervoor sluit de gemeente een overeenkomst met elke individuele afnemer voor de levering hiervan. Daarnaast betaalt elke afnemer een eenmalige aansluitbijdrage. De raad ontvangt een advies wat hiervoor de beste juridische constructie is. Daarbij ligt een gemeentelijk warmtebedrijf waaronder de verschillende netwerken kunnen worden gehangen lijkt het meest voor de hand. Dit kan in de vorm van een BV met als enige aandeelhouder de gemeente, maar ook andere juridische vormen zijn mogelijk. Bijvoorbeeld vormen waarbij de betrokkenheid van de afnemers meer wordt verhoogd.

Financiële gevolgen:
De financiële gevolgen van de keuze voor een WKO bestaat uit de meerkosten van € 662.000 ten opzichte van standaard bodemlussen (waarvoor in het budget van het IKC Langeraar rekening was gehouden). Deze meerkosten kunnen gedekt worden uit de duurzaamheidsreserve. In het geval van een kostenneutrale realisatie van een warmtenet kan de duurzaamheidsreserve weer (deels) aangevuld worden met de onttrokken € 662.000. Door bijbehorende begrotingswijziging wordt dit bedrag in de begroting verwerkt.

Een vervolgstap na realisatie van de WKO is de realisatie van een warmtenet. De financiële gevolgen van de realisatie van het warmtenet worden bij besluit voor een WKO verder uitgewerkt en hierover zal de raad te zijner tijd beslissen. In het nu voorliggende voorstel is dit vervolg wel geschetst (in bijlage D), omdat met het besluit met betrekking tot de WKO een voorschot genomen wordt op de besluitvorming over het warmtenet. In een latere fase is het mogelijk alsnog af te zien van de aanleg van het warmtenet. Dit betekent dat de meer investering (€ 662.000) in een WKO ten opzichte van bodemlussen niet wordt benut.

Bijlage D “Businesscase warmtenet” is aangemerkt voor geheimhouding vanwege financiële belangen in mogelijke toekomstige aanbestedingsprocedures.

Bijlagen
Bijlage A: Toelichting systeemopzet warmtenet
Bijlage B: Vergelijking jaarlasten energievoorziening woning
Bijlage C: Kamerbrief voortgang voorstel Wet Collectieve Warmte
Bijlage D: Businesscase warmtenet*
**Op bijlage D berust geheimhouding op grond van artikel 87 van de Gemeentewet jo artikel 5.1, tweede lid, onder b, van de Wet open overheid vanwege economische of financiële belangen van de gemeente.*

Advies meningsvormende raad